

FAKTORY ZÁUJMU A UPLATNENIA MLÁDEŽE V POĽNOHOSPODÁRSTVE

M. KADLEČÍKOVÁ, A. MALEJČÍK

KADLEČÍKOVÁ M., MALEJČÍK A. (University of Agriculture, Nitra). *Factors of Interest and Self-assertion of Young People in Agriculture*. Sbor. ÚVTIZ-Sociol. zeměd. 12 (2) : 127-135, 1976.

The submitter paper, based on the results of a questionnaire survey, indicates some important stimuli and motives, having a decisive influence in the process of formation of the professional interest and adaptation of a young specialist in agriculture. These are above all the factors of working conditions, social appreciation, profession, branch of agriculture, self-realization, the range of working and living prospects and the feeling of security.

Zabezpečenie poľnohospodárskej výroby a jej ďalší rozvoj sú nemysliteľné bez stálého prílevu mladých ľudí do poľnohospodárstva. Tento naoko jednoduchý a prirodzený fakt sa v súčasnom období dostáva stále viac do popredia, lebo trvalý nedostatočný záujem mladých ľudí o poľnohospodárstvo sa začína vypuklejšie prejavovať v narušenej reprodukcii pracovných síl v poľnohospodárskych podnikoch. Daný problém sa stáva naliehavejším aj preto, že stredná a staršia generácia, ktorá začínala budovať poľnohospodárstvo a zaslúžila sa o jeho rozvoj, pomaly opúšťa výrobný proces, takže potreba mladých ľudí v poľnohospodárstve bude stále väčšia.

Priemerný vek trvale činných pracovníkov v poľnohospodárstve v ČSSR k 1. 1. 1975 činí 43,7 rokov. Postupne klesá, avšak oproti pracovníkom v priemysle sú pracovníci v poľnohospodárstve o 10 rokov starší.

Zlepšenie vekovej štruktúry a kompenzácie vysokého stavu pracovníkov, odchádzajúcich do dôchodku si vyžaduje pre plánovité zabezpečenie rastu poľnohospodárskej výroby prijať do poľnohospodárstva každoročne 30 až 40 tisíc mladých ľudí. V súčasnej napätej situácii v pracovných silách v celom našom národnom hospodárstve bude plnenie tejto úlohy vyžadovať od všetkých pracovníkov zodpovedajúcich za ďalší rozvoj nášho poľnohospodárstva značné úsilie.

Zabezpečenie dostatočného náboru mládeže do poľnohospodárskych škôl je iba jednou stránkou problému celkovej reprodukcie pracovných síl v poľnohospodárstve. Často totiž dochádza k tomu, že mladý človek po skončení školskej dochádzky sa pod vplyvom rozličných objektívnych a subjektívnych faktorov rozhodne pre prácu mimo poľnohospodárstva. Dost často dochádza k úniku mladých pracovníkov po absolvovaní krátkej praxe v poľnohospodárskom podniku. Ako uvádzajú štatistické ročenky, únikovosť odborníkov s vysokoškolským vzdelaním je za posledné roky okolo 37 %, u vyučených pracovníkov okolo 17 %. Ešte vyššia je u pracovníkov so stredoškolským vzdelaním, okolo 41 %. Táto skutočnosť núti zamyslieť sa nad procesom adaptácie a uplatnenia mládeže v konkrétnych podmienkach poľnohospodárskej praxe.

METODIKA

Napredovanie našej socialistickej spoločnosti je možné iba pri zabezpečení plánovitého a proporcionálneho rozvoja všetkých odvetví národného hospodárstva, poľnohospodárstvo nevynímajúc. K zabezpečeniu takéhoto vývoja je tiež nutné vytvoriť rovnováhu pracovných síl a ich proporcionálnosť v jednotlivých odvetviach.

Splnenie plánovaných úloh náboru mládeže do poľnohospodárstva a ich adaptácia sa nemôže zabezpečiť automaticky, musia existovať určité stimuly, ktoré pôsobia kladne na záujem mladých ľudí o dané odvetvie národného hospodárstva. Jednotlivé faktory majú vychádzať z potrieb spoločnosti o určité profesie, ako aj zohľadňovať možnosti a perspektívy odvetví a vzájomne ich harmonizovať.

K správne pochopeniu faktorov pôsobiacich smerom k zvýšenému záujmu je nutné analyzovať ich účinnosť individuálne, ako aj vo vzájomnej spolunadväznosti. Metódy skúmania nemôžeme zovšeobecňovať, pre každý faktor používaj rovnaký metodický postup a zanedbávať špecifickosť jednotlivých motívov.

Oblasťou nášho skúmania sú faktory podnecujúce zvýšený záujem o poľnohospodársku výrobu u žiakov SPTS a POU, poslucháčov VŠP a motívy, ktoré prispeli k rýchlejšej adaptácii absolventov VŠP v poľnohospodárskej praxi.

Ako prieskumová metóda bola použitá anketová forma. K zostaveniu otázok sa pristúpilo až po individuálnych pohovoroch s niekoľkými respondentmi z každej skupiny, pričom dotazník bol zostavovaný pre každú skupinu zvlášť.

Anketový prieskum sa uskutočnil v r. 1975 na POU a SPTS v Leviciach, Zlatých Moravciach a Novej Bani (získalo sa 90 anketových hárkov vyplnených žiakmi POU a 94 žiakmi SPTS), na VŠP v Nitre sa získalo 215 vyplnených hárkov a medzi absolventmi VŠP zo všetkých krajov SSR sa ich získalo 407.

Prvotnú analýzu sme uskutočnili na základe percentuálneho vyhodnotenia. Tento spôsob má však úzke hranice využiteľnosti a preto sme použili výpočet vzťahov, spolupôsobnosti a určitú interakciu nami vytýpaných faktorov na základe asocičných závislostí.

FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE ZÁUJEM A PROCES ADAPTÁCIE MLADÝCH ODBORNÍKOV V POĽNOHOSPODÁRSTVE

Príprava mládeže pre robotnícke povolanie je dnes pre socialistické poľnohospodárske podniky hlavným zdrojom reprodukcie kvalifikovaných pracovných síl. Vychovávať a pripravovať pre život vzdelanú a kvalifikovanú mladú generáciu, ktorá je na úrovni súčasných a perspektívnych potrieb poľnohospodárstva a celej socialistickej spoločnosti, možno len v podmienkach ktoré zodpovedajú významu a dôležitosti tejto úlohy. Vytvárať takéto podmienky je veľmi náročná úloha, ktorá vyžaduje od riadiacich orgánov, pedagogickej vedy, školstva, poľnohospodárskych podnikov a závodov veľké úsilie a cielavedomú tvorivú prácu.

Vedeckotechnický rozvoj, plné zvládnutie a využitie vedy si vynucujú zvyšovať úroveň kvality vzdelania. Školský systém výchovy sa musí prispôbovať vývojovým tendenciám rozvoja jednotlivých oblastí a dokonca musí byť v predstihu, pripravený na predpokladané využitie vedy a techniky v budúcnosti.

Na vedeckých základoch prepracovaný systém školskej výchovy je zvlášť aktuálny pre oblasti s pasívnou bilanciou pracovných síl. Výchova pracovníkov, ktorí sú na úrovni súčasných, ako aj perspektívnych úloh, nie je nezávislým procesom, ale procesom, ktorý má široké národohospodárske väzby. Z toho dôvodu poznanie motivačných faktorov, pôsobiacich na zvýšený záujem mládeže o poľnohospodárstvo, musíme chápať vo vzťahu k ekonomickým možnostiam a potrebám spoločnosti.

ANALÝZA MOTIVAČNÝCH FAKTOROV U ŽIAKOV POU A SPTS

Pohľad na intenzitu a hodnotu jednotlivých motivačných a postojových faktorov podnecujúcich záujem žiakov POU a SPTS o poľnohospodárstvo nám dáva sociotechnický diagram (tab. I). Pôsobnosť jednotlivých faktorov je rozdielna čo do intenzity i hodnoty účinnosti. V dal-

I. Sociotechnický diagram motivačných a postojoyých faktorov žiakov 3. roč. POU a 4. roč. SPTS k poľnohospodárstvu — Social and technical diagram of the motivational and attitudinal factors in the pupils of the 3rd class of the Agricultural Training Institute and of the 4th class of the Secondary School of Agricultural Technology in relation to agriculture

Z—

Zo

Z+

I+	Pracovné podmienky (C = 0,76) Podceňovanie pracovníkov v poľnohospodárstve (C = 0,69)	Spoločenské hodnotenie poľnohospodárstva (C = 0,72) Praktické skúsenosti (C = 0,71)	Postoj k poľnohospodárskej praxi (C = 0,75) Uplatnenie v praxi (C = 0,73)
Io	Možnosti spoločenského a kultúrneho využitia (C = 0,39)	Zaistenie stabilnej a istej budúcnosti (C = 0,43) Zabezpečenie tvorivosti a originalnosti (C = 0,41) Finančná odmena (C = 0,37)	Vplyv školy (C = 0,60) Samostatnosť vo výbere povolania (C = 0,52)
I—		Sociálny pôvod (C = 0,28) Príležitosť k výkonu vodcovstva (C = 0,11)	Byť nápomocný iným a spoločnosti (C = 0,14)

Z — hodnota pôsobiaceho faktora (motívu)

I — intenzita pôsobiaceho faktora (motívu)

šej časti príspevku sa chceme zmieniť o niektorých z nich a poukázať na možnosti ich využitia v praktickej činnosti učiteľov, ostatných pedagogických zložiek, ale tiež riadiacich pracovníkov poľnohospodárskych podnikov.

Odvetvie národného hospodárstva, ktoré prežíva obdobie búrlivého rozvoja, stáva sa stredobodom pozornosti, predovšetkým mládeže. Tieto tendencie možno plne pripísať poľnohospodárskej výrobe, ktorá v súčasnosti prechádza radikálnymi výrobnými a ekonomickými zmenami. Táto skutočnosť sa markantne prejavila v postojoch sledovanej skupiny mládeže k poľnohospodárskej praxi. Jej rozvoj je aktívnym faktorom pôsobiacim na záujem mládeže o poľnohospodárstvo. Dokazuje to vypočítaný koeficient kontingencie (C = 0,75).

Veľmi výrazným, avšak záporne pôsobiacim faktorom, sú pracovné podmienky v poľnohospodárstve (C = 0,76). Bezodkladne je preto potrebné riešiť v poľnohospodárskej prvovýrobe otázky spojené s nehygienickosťou a namáhavosťou prác, ale tiež dĺžku pracovnej doby a s ňou súvisiaci nevhodný pracovný režim.

Jednotlivec je ovplyvňovaný skupinou, ku ktorej patrí. Tento vplyv je určovaný charakteristikou skupiny a jej spoločenským hodnotením. Že príslušnosť k určitej skupine má vysokú signifikantnosť, je zrejme aj z predznačeného diagramu (C = 0,72). V peripetiách existujúceho spoločenského hodnotenia poľnohospodárstva tento faktor nevystupuje aktívne, ale je neutrálny, čo sa v podstate zhoduje s celospoločenským záujmom, aby sa žiadne odvetvie či povolanie nejavilo ako nadradené nad ostatné.

Praktické poznatky skúsenosti žiakov POU a STPS sú faktorom s vysokou intenzitou účinnosti (C = 0,71), ale ich využiteľnosť je pomerne indiferentná. Vyplýva to snád z nie príliš vyhranenej praktickej výučby na

školách, keď sa žiakom niektoré praktické spôsobilosti javia ako nepotrebné.

Škola má vychovávať nielen dobrých odborníkov schopných prenášať teoretické poznatky do praxe, ale tiež pestovať u žiakov úctu a vážnosť k študovanej profesii. Koeficient kontingencie ($C = 0,60$) dokazuje, že učňovské a stredné poľnohospodárske školstvo sa tejto druhej funkcie zhostilo pomerne dobre.

Každý človek, najmä však mladý pracovník, sa vie nadchnúť pre profesiu, ktorú si sám zvolil, pretože najviac vyhovuje jeho mentalite a schopnostiam. Samostatnosť pri rozhodovaní pre povolanie a vzťah k nemu to plne potvrdzuje ($C = 0,52$).

Dnešný mladý človek sa prácou nielen živí, ale ňou aj žije. Pre dokonalé stotožnenie a zžitie sa so skupinou potrebuje možnosť spoločenského a kultúrneho vyžitia ($C = 0,39$). Dedinské prostredie v súčasnosti, ako ukazuje tab. I, neposkytuje v porovnaní s mestom dostatok takýchto možností. Všetkým organizáciám a inštitúciám, zodpovedajúcim za túto činnosť, musí byť jasné, že mládež sa na túto možnosť pozerá relatívne, pričom hodnotí koľko jej poskytne mesto a koľko dedina.

Zaistenie vlastnej budúcnosti a zabezpečenie tvorivosti prostredníctvom zvolenej profesionálnej dráhy pôsobia so strednou intenzitou ($C = 0,43$) a ($C = 0,41$). Existencia týchto faktorov je však silne podmienená psychickými dispozíciami jednotlivca. V našom prípade bolo asociálnymi výpočtami zistené, že pôsobnosť týchto faktorov je evidentná, ale ich usmernenie sa neprejavuje v zhode s poznáním.

Pôsobnosť faktora finančnej odmeny nebola predmetom nášho štúdia, no nepochybne má svoje špecifické postavenie v celkovej sfére ľudských potrieb. Požiadavka hmotnej zainteresovanosti však plynie z obmedzenosti ľudskej práce. Koeficient kontingencie ($C = 0,37$) dokazuje, že finančná odmena zohráva určitú úlohu, ale jej pôsobnosť nemá kladnú ani zápornú orientáciu. Mladý človek verí v našu socialistickú spoločnosť a v to, že za svedomitú a dobre vykonanú prácu mu prislúcha odmena, ktorú mu spoločnosť bezozvyšku poskytne, a preto nehľadá v nej najdôležitejší zmysel svojej činnosti.

Sociálny pôvod je nepriamo pôsobiacim faktorom, ktorý sa prelína predovšetkým cez poznanie praxe, vzťah k poľnohospodárstvu a ďalšie javy. Žiakov, ktorých rodičia majú roľnícky pôvod a ktorí boli v mladosti vo väčšine prípadov vedení k láske k poľnohospodárstvu, toto poznanie neopúšťa na celý život. Nízka hodnota koeficienta kontingencie ($C = 0,28$), ako aj nezamietnutie nulovej hypotézy, nedovoľuje s týmto faktorom pracovať príliš exaktne.

Podobná situácia bola zistená pri ďalších faktoroch s nízkou intenzitou účinnosti uvedených v diagrame, a preto nie sú predmetom našej analýzy.

ANALÝZA NÁZOROV, POSTOJOV A ZÁUJMOVÝCH SFÉR POSLUCHÁČOV VŠP

Konanie človeka sa riadi jeho poznáním, tým čo si myslí, v čo verí, čo predvída. Keď sa však spytujeme prečo človek vôbec koná, kladieme si zároveň otázku motivácie. A odpoveď na otázku motivácie možno nájsť

v aktívnych hnacích silách, vyjadrených potrebami. Sociotechnický diagram (tab. II) dovoľuje odhaliť motívy a postoje poslucháčov VŠP k poľnohospodárstvu, ukazuje na možnosti využitia jednotlivých faktorov pre získanie mládeže na vysoké školy poľnohospodárske.

II. Sociotechnický diagram motivačných a postojoyých faktorov poslucháčov VŠP k poľnohospodárstvu — Social and technical diagram of the motivational and attitudinal factors in the students of the University of Agriculture in relation to agriculture

	Z -	Zo	Z +
I +	Spoločenské hodnotenie poľnohospodárstva (C = 0,72) Praktické poznatky (C = 0,63)	Pocit istoty (C = 0,74) Pracovné podmienky (C = 0,68)	Možnosť perspektívy (C = 0,63)
Io	Potreba kultúrneho a spoločenského vyžitia (C = 0,51) Podceňovanie prác v poľnohospodárstve (C = 0,48) Spokojnosť s úrovňou škôl (C = 0,42)	Zabezpečenie tvorivej práce (C = 0,55) Príslušnosť k študijnému odboru, fakulte (C = 0,51) Poznanie odvetvia (C = 0,44) Finančná odmena (C = 0,36)	Postoj k poľnohospodárskej mládeži (C = 0,61) Vzťah k povolaniu (C = 0,54) Vzťah k poľnohospodárstvu (C = 0,52) Samostatnosť pri výbere poľnohospodárstva (C = 0,47) Vplyv rodiny (C = 0,35)
I -	Úroveň poľnohospodárskej praxe (C = 0,26)	Pohlavie (C = 0,19) Uplatnenie absolventov poľnohospodárskych škôl vzhľadom k ostatným (C = 0,17)	Sociálny pôvod (C = 0,22) Vplyv okolia (C = 0,11)

Z — hodnota pôsobiaceho faktora

I — intenzita pôsobiaceho faktora

Spoločnosť a jej jednotlivé zložky pôsobia veľmi zložitým spôsobom na jednotlivcov a vyvolávajú v nich adaptačné alebo odmietavé tendencie. Spoločenské hodnotenie poľnohospodárstva podľa výpočtu koeficienta kontingencie je faktor s vysokou intenzitou pôsobenia (C = 0,72), ale jeho aktívne využitie je v súčasnosti dosť problematické, pretože pôsobí často negatívne na voľbu povolania. Vyplýva to z nesúladu medzi dôležitosťou poľnohospodárskej výroby pre spoločnosť a jej spoločenským hodnotením, ktoré je v určitých societach značne nízke. V dôsledku tohto napätia vzťahov vzniká labilná situácia v motivačnej a orientačnej schopnosti mládeže vzhľadom na záujem o poľnohospodárske profesie.

Ďalším záporne pôsobiacim faktorom na záujem vysokoškolskej mládeže o poľnohospodárstvo sú nedostatočné praktické poznatky (C = 0,69), v ktorých poslucháči vidia hlavný predpoklad úspešného zaradenia a pôsobenia v praxi. VŠP musí vyvinúť väčšiu snahu o poskytnutie dostatočného množstva praktických poznatkov pre konkrétnu prax, a tak zvýšiť sebavedomie svojich poslucháčov z hľadiska ich úspešného uplatnenia po absolutoriu štúdia.

Jednou z dôležitých ľudských potrieb je pocit istoty. Túto závislosť potvrdzuje výpočet koeficienta kontingencie (C = 0,74), ktorý má pri

tomto faktore najvyššiu hodnotu zo všetkých sledovaných závislostí. Jeho intenzita je výrazná, avšak efekt je neevidentný. Danú skutočnosť možno vysvetliť chápaním tohto faktora ako funkcie integrujúceho, pretože sa v ňom prelínajú materiálne i psychické ľudské potreby.

Pracovné podmienky ($C = 0,68$) zohrávajú dôležitú úlohu predovšetkým v procese adaptácie absolventov VŠP v praxi. Poslucháči konfrontujú svoje poznatky o pracovných podmienkach so skutočným stavom a vyvodzujú závery, ktoré žiaľ veľmi často pôsobia v neprospech poľnohospodárskych podnikov. Zaujímavá je skutočnosť, že poslucháči, ktorí majú kladný postoj k poľnohospodárstvu a štúdiu na VŠP nevidia v nevhodných pracovných podmienkach faktor, ktorý odstrašujúco pôsobí na záujem mládeže o poľnohospodárske povolania.

V súčasnej epoche rozvoja ľudskej spoločnosti má človek značné nároky na kultúrne a spoločenské vyžitie. U poslucháčov VŠP je to znášané faktom, že počas štúdia v meste mali dostatok príležitostí a možností pre vyžitie, dedinské prostredie im však často nemôže poskytnúť primeranú náhradu. Potreba kultúrneho a spoločenského vyžitia je faktor so strednou intenzitou ($C = 0,51$), ale jeho pôsobenie na záujem mládeže o poľnohospodárstvo je záporné. Z tejto skutočnosti vyvstáva úloha pre pracovníkov poľnohospodárskych podnikov, národných výborov a ďalších zložiek komunálnej politiky, aby ju riešili k spokojnosti mladých poľnohospodárskych odborníkov.

Do skupiny faktorov so strednou intenzitou, ale s indiferentným vplyvom, patrí: zabezpečenie tvorivej práce ($C = 0,55$), poznanie odvetvia ($C = 0,44$), príslušnosť k fakulte či študijnému odboru ($C = 0,51$) a finančná odmena ($C = 0,36$).

Zaujímavý je motív príslušnosti k fakulte, či študijnému odboru, ktorý svedčí o tom, že poslucháči sú pomerne dobrí patrioti k svojmu odboru. Tento faktor však nepôsobí príliš aktívne. Daný stav je možné vysvetliť tým, že ani jedna z fakúlt a odborov na VŠP nemá ani nemôže mať výsadné postavenie, ktorým by dominovala nad ostatnými.

Finančná odmena podobne ako u ostatných skúmaných skupín respondentov nehrá ani u poslucháčov 5. ročníka VŠP príliš veľkú úlohu, dokonca pôsobí inaktívne. Mladý človek socialistickej spoločnosti, kam patria aj respondenti, má istotu, že za dobrý pracovný výkon mu prináleží patričná odmena, ktorú mu naša spoločnosť vždy zabezpečí. Hmotná stimulácia má svoje opodstatnenie aj u mládeže, ale nie je v každom prípade rozhodujúcim faktorom pre jej získanie do poľnohospodárstva.

V kontexte uvedených faktorov v diagrame 2 má svoje opodstatnenie faktor vzťahu poľnohospodárskej mládeže a ostatných mládežníckych vrstiev ($C = 0,61$). Vypočítaný koeficient kontingencie a jeho pôsobnosť svedčia o skutočnosti, že mládež nerobí diferenciáciu medzi sebou z hľadiska profesionálnej orientácie. Existujúce výnimky možno vysvetliť na základe nepriaznivých črt určitých jednotlivcov.

Vzťah k poľnohospodárstvu ($C = 0,52$), samostatnosť pri voľbe povolania ($C = 0,47$) a vplyv rodiny ($C = 0,35$) sú aktívne faktory so strednou intenzitou pôsobenia na záujem mládeže o poľnohospodárstvo. Napriek kladnému pôsobeniu nemajú príliš výrazný účinok a viac-menej dokresľujú celkovú problematiku, súvisiacu so záujmom mládeže o poľnohospodárske povolania.

Analýza motívov a postojov poslucháčov 5. ročníka VŠP na základe výpočtov koeficienta kontingencie poskytuje kvalifikovaný pohľad na skúmanú problematiku. Závbery odvodené z tejto analýzy možno po náležitej aplikácii na špecifické a konkrétne podmienky použiť pri zdokonaľovaní činnosti vysokej školy, ale aj priamo v podnikoch a inštitúciách, do ktorých absolventi nastupujú vo väčšine prípadov s predsavzatím uplatniť svoju kvalifikáciu, svoje záujmové sféry, ale zároveň naplniť svoje potreby. Ide o dialektickú jednotu socialistickej pracovnej motivácie, ktorú musí konkrétna riadiaca činnosť v plnom rozsahu uplatniť aj vo vzťahu k mladým poľnohospodárskym odborníkom.

ANALÝZA MOTIVAČNÝCH A ADAPTAČNÝCH FAKTOROV MLADÝCH VYSOKOŠKOLSKY VZDELANÝCH ODBORNÍKOV PÔSOBIACICH V POĽNOHOSPODÁRSTVE

Jedným z určujúcich činiteľov vedeckotechnického pokroku v našom poľnohospodárstve sú vysokokvalifikovaní pracovníci. Pri ďalšom predpokladanom poklese celkového počtu pracovníkov vzniká potreba rastu absolútneho počtu predovšetkým vysokoškolsky kvalifikovaných pracovníkov ako predpoklad a dôsledok zvyšovania zložitosti výrobného procesu a zvyšujúcich sa nárokov na rast produktivity práce.

Každý človek, žijúci v dnešných zložitých spoločenských podmienkach je členom mnohých odlišných spoločenských skupín, ktoré sú pre jeho osobný rozvoj nanajvýš významné. Absolventi VŠP, ktorí sa rozhodli pre prácu v poľnohospodárstve, sa stali automaticky príslušníkmi spoločenskej skupiny ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve. Spoločenská vážnosť poľnohospodárskeho odvetvia, ktorá sa ich donedávna priamo netýkala (ešte menej pred záujmom o poľnohospodársku školu), začína mať v ich živote dôležitú stimulačnú úlohu, čo dokazuje aj koeficient kontingencie ($C = 0,66$) v tab. III. Pôsobnosť uvedeného faktora je značne intenzívna, ale jeho orientácia je záporná. Bezprostredné uspokojenie z práce zhoršovalo v minulosti spoločenské nedoceňovanie poľnohospodárskej výroby. I keď naša socialistická spoločnosť dokazuje nevyhnutnosť jeho ďalšieho rozvoja, neposkytujú všetky pracovné miesta, z ktorých sa skladá mozaika poľnohospodárskych profesií dostatočnú spoločenskú vážnosť. Pozdvihnutím odborného a kultúrno-spoločenského štandardu všetkých pracovníkov v poľnohospodárstve sa vytvára predpoklad pre zánik tohto problému.

Konkrétna poľnohospodárska prax dáva dostatok námetov a podnetov pre tvorivú prácu ($C = 0,71$). Inaktívnosť tohto faktora však svedčí o skutočnosti, že vedúci pracovníci musia vo výrobe prekonávať mnohé ťažkosti, a tak pre tvorivú činnosť zostáva málo časového fondu, i keď ostatné podmienky boli splnené.

Pracovné podmienky vykazovali negatívnu funkciu z hľadiska záujmu mládeže (POU, SPTŠ a VŠP) o prácu v poľnohospodárstve. Z diagramu vidieť, že tento faktor, hoci má vysokú hodnotu ($C = 0,66$), nepôsobí negatívne. Vyplýva to zo skutočnosti, že absolventi VŠP majú širší pohľad na pracovné podmienky v poľnohospodárstve a hodnotia ich komplexne.

Možnosť seberealizácie v najširšom význame znamená potrebu naplniť zmysel svojho života a prejavuje sa snahou ľudí realizovať svoje

III. Sociotechnický diagram motivačných a postojoyých faktorov absolventov VŠP k poľnohospodárstvu — Social and technical diagram of the motivational and attitudinal factors in the graduates of the University of Agriculture in relation to agriculture

Z-	Zo	Z+
Spoločenské hodnotenie poľnohospodárstva (C = 0,66)	Zabezpečenie tvorivej práce (C = 0,71) Pocit istoty (C = 0,68) Pracovné podmienky (C = 0,66)	Možnosť seberealizácie (C = 0,80) Pracovné úspechy (C = 0,72)
Spokojnosť s praktickým poznaním poskytnutým školou (C = 0,57) Frustračné faktory (C = 0,49) Spokojnosť so školskou teoretickou výchovou (C = 0,38)	Spokojnosť s výberom povolania (C = 0,60) Poznanie odvetvia (C = 0,58) Loajálnosť k poľnohospodárstvu (C = 0,53) Spoločenské ocenenie práce (C = 0,52) Vzťah k štúdiu (C = 0,34) Aktivita počas štúdia (C = 0,34)	Možnosť ďalšieho vzdelania (C = 0,62) Finančná odmena (C = 0,56) Vplyv okolia (C = 0,47) Uplatnenie absolventov poľnohosp. školy vzhľadom k ostatným (C = 0,35) Súťaživosť (C = 0,34)
Príležitosť k výkonu vodcovstva (C = 0,07)	Forma štúdia (C = 0,12)	Sociálny pôvod (C = 0,13)

Z — hodnota pôsobiaceho faktora

I — intenzita pôsobiaceho faktora

schopnosti, poznatky, vedomosti, inšpirácie, ideály a záujmy vo svojej profesionálnej činnosti. Koeficient kontingencie pri faktore seberealizácie dosiahol najvyššiu hodnotu (C = 0,80), čo je aj samozrejmé, pretože sa v ňom premieta väčšina ľudských potrieb.

Pracovný úspech je faktor, ktorý nevzniká samočinne, ale naopak, rozhodujúcim významom sa na ňom podieľajú súhrnné politické, odborné a psychické predpoklady človeka. Vysoká hodnota koeficienta kontingencie (C = 0,72) dokazuje veľkú dôležitosť jeho existencie. Jeho kladné pôsobenie dodáva človeku nové sily. Väčšie či menšie úspechy v práci podnecujú tvorivého ducha ľudí.

Do oblasti frustračných faktorov (C = 0,49) sme zahrnuli celý rad ľudských potrieb, ktoré boli nedostatočne uspokojené. Ťažko je nájsť správnu obrannú reakciu človeka voči týmto stavom, ale vyriešením účinku spomínaných negatívnych faktorov zaniká frustračná situácia a reakcia.

Spokojnosť s výberom povolania (C = 0,60), poznanie odvetvia (C = 0,58), loajálnosť k poľnohospodárstvu (C = 0,53), spoločenské ocenenie práce (C = 0,52), vzťah k štúdiu (C = 0,43) a aktivita počas štúdia (C = 0,34) to všetko sú faktory so strednou intenzitou, ale inaktívnou hodnotou pôsobenia. Aktívne ovládnutie spomínaných faktorov je predovšetkým v moci absolventov, ale tiež školy a spoločnosti, aby sa riešila ich pôsobnosť z tejto pozície.

Zvláštne a jedinečné postavenie v komplexe analyzovaných faktorov má finančná odmena za prácu (C = 0,56). Na jednej strane sa tento faktor môže javiť ako čisto hmotný stimul, ale analyzou niektorých jeho účinkov sa tento charakter diverzifikuje, pretože má vzťah i k nehmotným ľudským potrebám. Ak by sme problém riešili z filozofického hľadiska

mohli by sme povedať, že finančná odmena za prácu má vzťah nielen k základni človeka, ale aj k jeho nadstavbe.

Uplatnenie absolventov poľnohospodárskych škôl je v súčasnosti lepšie v porovnaní s možnosťami absolventov ostatných škôl, o čom nás presvedča kladné pôsobenie vypočítaného koeficienta kontingencie ($C = 0,35$). Pozitívny účinok tohto faktora vyplýva z relatívneho nedostatku vysokoškolsky kvalifikovaných odborníkov v našom poľnohospodárstve, a preto jeho aktivita nebude mať trvalé uplatnenie.

Nositelmi vedeckotechnického pokroku by sa mali v prvom rade stať vysokokvalifikovaní pracovníci, pôsobiaci v našom poľnohospodárstve. Účinnosť práce poľnohospodárskych majstrov, technikov a inžinierov všetkých špecializácií musí byť neustále hodnotená a v prípade potreby korigovaná. Predložená analýza sa pokúšala dať odpoveď na určité otázky ďalšej výchovy poľnohospodárskych odborníkov, ale predovšetkým na faktory ich záujmu, získania, zotrvania a aktívneho pôsobenia v poľnohospodárstve, slovom nájsť stimuly a motívy, ktoré túto činnosť vyvolávajú, udržujú a usmerňujú.

Došlo dňa 7. 5. 1976

KADLEČÍKOVÁ M., MALEJČÍK A. (Vysoká škola poľnohospodárska, Nitra). *Faktory záujmu a uplatnenie mládeže v poľnohospodárstve*. Sbor. ÚVTIZ-Sociol. zeměd. 12 (2) : 127-135, 1976.

Predložený príspevok na základe výsledkov dotazníkového prieskumu poukazuje na niektoré rozhodujúce stimuly a motívy, ktoré majú v procese vytvárania záujmu a adaptácie mladého poľnohospodárskeho odborníka rozhodujúci význam. Ide predovšetkým o faktory pracovných podmienok, spoločenského uznania, profesie, odvetvia, sebarealizácie, možnosti pracovnej a životnej perspektívy a pocitu istoty.

КАДЛЕЧИКОВА М., МАЛЕЙЧИК А. (Сельскохозяйственный институт, Нитра). *Факторы заинтересованности и использования молодежи в сельском хозяйстве*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. zeměd. 12 (2) : 127-135, 1976.

Предлагаемая статья на основе данных опроса указывает на некоторые стимулы и мотивы, имеющие решающее значение в процессе создания интересов и адаптации молодого с/х специалиста. Это — прежде всего факторы условий труда, общественного признания, профессии, отрасли, самоутверждения, возможности трудовой и жизненной перспективы, чувства уверенности.

KADLEČÍKOVÁ M., MALEJČÍK A. (Landwirtschaftliche Hochschule, Nitra). *Faktoren des Interesses und der Betätigung von Jugend in der Landwirtschaft*. Sbor. ÚVTIZ-Sociol. zeměd. 12 (2) : 127-135, 1976.

Aufgrund der Ergebnisse einer mittels Frageborn wollbrachten Umfrage weist der vorliegende Beitrag auf einige entscheidende Stimuli und Motive hin, die im Prozeß der Bildung von Interesse und Adaption eines jungen landwirtschaftlichen Spezialisten von entscheidender Bedeutung sind. Es handelt sich vor allem um Faktoren der Arbeitsbedingungen, der gesellschaftlichen Anerkennung, der Profession, des Zweiges, der Selbstrealisierung, um Möglichkeiten der Arbeits- und Lebensperspektiven und das Sicherheitsgefühl.

Adresa autorov:

Ing. Mária Kadlečíková, ing. Albín Malejčík, Vysoká škola poľnohospodárska, katedra riadenia a pracovných procesov, Nábřeží mládeže, 949 67 Nitra
